

BUSÓK

ÁTKELÉS A DUNÁN

▷ SZÖVEG ÉS KÉP: RÉPÁSY ZSOLT

A busójárás a sokárok hagyományos mohácsi farsangolása, melynek eredetéről több legenda és mese szól. Az egyik szerint a Mohácsi-sziget mocsaras-nádas részén bujkálók egy csapata ijesztő maszkokban és viseletben űzte ki annak idején a várost megszálló törököket. A hatnapos rendezvény vasárnapján, a szigetet elhagyva egy csapat busó ladikon és bödönhajókon evezte át a Dunát. Ez a Poklade (átváltozás) egyik fontos eseménye

Az elmúlt néhány évben részt vettem minden busójáráson, és a busócsoportok tagjaival közösen töltött idő – nem beszélve az elfogyasztott borról és pálinkáról – sok ismeretséget, barátságot alapozott meg. Ennek köszönhetem, hogy első fotósként kísérhettem el a busókat a szigetre, majd onnan csónakba ülve a tetőző Dunán keresztül

PARTRA SZÁLLÁS

A FÖVÉNYRE LÉPVE AZONNAL BEINDUL A KEREPLOZÉS. EGY EKKORA ESZKÖZ MEGSZÓLALTATÁSÁHOZ NEM KIS ERŐ ÉS ÜGYESSÉG KELL. ÚGY, HOGY MAGUNKBAN ÉS MÁSBAN SE TEGYÜNK KÁRT

a révbe; ez az a hely, ahol ilyenkor turisták és helyiek ezrei várják az átkelő busókat. És természetesen a hazai média apraja-nagyja is jelen van, hiszen a felvonulás, a koporsóégetés és a máglya mellett a busók átkelése az egyik leglátványosabb és legvarázslatosabb esemény a Pokladén.

BEMELEGÍTÉS

A Dunán való átkelés hagyományát a ma már mintegy ötven ta-

Eleinte csak három csónakkal keresztelték a folyót, később többen is csatlakoztak. Céljuk kezdetektől az volt, hogy a legenda és a hagyomány előtt valódi átkeléssel tisztelegjenek.

got számláló „Dunai átkelés” nevű busócsoport őrzi – 1990 óta minden évben felelevenítik ezt a szokást. Eleinte csak három csónakkal keresztelték a folyót, később többen is csatlakoztak hozzájuk. Céljuk kezdetektől az volt, hogy a legenda és a hagyomány előtt valódi átkeléssel tisztelegjenek.

öltözetet: „parasztgatyát”, bocskor híján meg bakancsot. Árpítól kapok egy busóbundát, amit derekamon a szokásos „marhakötéllal” kötnek meg, aztán erre még egy óriási kolomp is kerül.

Busómaszkot nem veszek fel: a hagyomány szerint azt csak mohácsiak viselhetik, és ami szintén nem elhanyagolandó, elég nehézkessé tenné egy fotós munkáját;

Busómaszkot nem veszek fel: a hagyomány szerint azt csak mohácsiak viselhetik, és ami szintén nem elhanyagolandó, elég nehézkessé tenné egy fotós munkáját...

ha valaki próbált már fel busómaszkot, tudja, hogy azon keresztül nem sokat látni a külvilágból... Ezért aztán arcomra kevés korom, fejemre pedig fekete parasztkalap kerül: kész az álca. Így már az összképet sem rontom, ami fontos, hiszen mostantól egy hajóban evezünk.

A déli komppal megyünk át a „szigetbe”, a hangulat pedig útközben csak fokozódik – minden

rendes busó tarisznyájában lapul egy üveg pálinka vagy bor. Az ugyancsak vékony és sebtében elfogyasztott reggeli után gyorsan „utolérem őket”. Megállás nélkül szól az el-

maradhatatlan sokác népzene, melyet egyre gyakrabban szakít meg a kereplők rikácsolása.

A szigeten még meg kell tennünk pár kilométert a csónakokig. A part menti tisztáson hamarosan óriási máglyát gyújtanak, a pálinka, a fűszeres forralt bor és a jókedv pedig kiapadhatatlannak tűnik. Mindenki leül kicsit, lazít, eszik-iszik, és felkészül az átkelésre.

ERŐGYÚJTÁS

A FÜSZERES VÖRÖSBOR IS SEGÍT.
A VÍZRE SZÁLLÁSHOZ KÖZELEDVE
MINDEN FELPÖRÖG

A KEZDET

ÁT A SZIGETRE, KOMPPAL ÉS PÁLINKÁVAL
MINT „ÜZEMANYAGGAL”

A SZIGETEN

MÁR FARSANGI ASSZONYMASZKBAN ÉS
TRADICIONÁLIS SOKÁC VISELETBEN
A HATALMAS MÁGLYA ELŐTT

Alapvetés, hogy eszközeiket maguk készítik el, így nemcsak az álarcok, de a kereplő, a kürt és a bödönhajó is saját munka. Utóbbit első vezetőjük, Sas Tibor maszkfaragó maga vájta ki egyetlen, hatalmas fatörzsből. Az átkelésre minden évben meghívják egy-egy vendéget más busócsoportokból, hogy ők is átélhessék a csodát.

A menetrend viszonylag fészkes, a társaság mégis ugyanolyan felszabadult és jó kedélyű, mint a busójárás többi napján. Bár hivatalosan nem vagyok a csoport tagja – és mohácsi sem –, mégis fel kell öltennem a hagyományos

ÁTKELÉS!

KÜRTSZÓ JELZI AZ INDULÁST.
A TÚLPARTON MÁR HATALMASRA
DUZZADT A FOGADÓTÖMEG

A SZÉLES DUNÁN

EVEZŐS ÁTKELÉS AZ ŐRVÉNYEKKEL
TELI, JÉGHIDEG FOLYÓN. MESSZE
NEM VÍZITÚRA-ÖLTÖZETBEN

VESZÉLYES ÁTKELÉS

Kisvártatva befut a vízi rendőrség pár embere, a csoport vezetőjével és néhány oszlopos tagjával régi ismerősként köszöntik egymást. A rendőrök biztosítják az eseményt, felhívják a figyelmünket, hogy a Duna tetőzik, és tele van veszélyes áramlattal; elmondják, hogy merre érdemes evezni, milyen manőverekkel. Az átkelés ideje alatt szünetel a Dunán a hajóforgalom. A csónakokban úgy osztják szét az embereket, hogy mindenhol legyen legalább egy tapasztalt evezős.

Tényleg igaz, amit az évek során oly sokszor hallottam: amikor az ember beöltözik, kicsit (olykor teljesen) átlényegül. Kétségtelenül más lelkiállapot, és van benne valami misztikus.

Indulás előtt készíték pár csoportképet a maszkosokról. A hagyomány fontos része – és ezt a legtöbbben komolyan is veszik –, hogy egy busó nem mutatkozik nyilvánosan a maszkja nélkül, nem fedi fel kilétét. Az okok a múltban keresendők: egyrészt ilyenkor az ember eggyé válik a

Amikor az ember beöltözik, kicsit (olykor teljesen) átlényegül. Kétségtelenül más lelkiállapot, és van benne valami misztikus.

busóval, másrészt régen a busójáráskor – az álca rejtekét kihasználva – sokan vettek elégtételt vagy valós sérelmeikért. De az „alakoskodás” – ahogy a beöltözést hívják – a játékra és az incselkedésre is jó alkalom volt, ehhez is kapóra jöhetett a szín pompás inkognitó.

Beülünk a csónakokba, és elindulunk. Bármennyire is készültem erre, azzal nem számoltam, hogy az imbolygó ladikban ekkora kihívás lesz a fényképezés. Próbálok a lehető

legkevesebb mozgás és forgolódás mellett tenni a dolgomat. A vízi rendőrök útmutatása szerint haladunk szép sorban, egy-egy csónak így is elsodródik, de végül mindegyik szerencsésen átér a révbe. Harmincan-harmincöten kelünk át, a többiek a parton várnak minket.

MENETELÉS

Az összesereglett, hatalmas tömeg ámulattal vegyes örömmel fogadja a busókat. Irány a megkerülhetetlen falatozás: a közeli udvarban sokác bab fő. Köcsögös vagy fazekas babnak is hívják e bagulyáshoz hasonló specialitást, mert agyagból égetett köcsögben készítik a megakott, nyílt tűz fölött. Ez a tradicionális fogás egész évben népszerű, ám a busójárás alatt megkerülhetetlen ünnepi kellék.

Mindenki megpihen kicsit, mert déli 1 óra után a feldíszített szekérel elindulunk a Koló térre, ahol csatlakozunk a többi farsangoló csoporthoz. Itt érzem először, hogy kezdek visszatérni a valóságba, és ami ezelőtt történt, az igencsak mesészerű volt. A nap hátralévő részében a csoportok felvonulnak – a busók, a sokác menyecskék és a jankelék egyaránt. Utóbbiakból egyre kevesebb van már, pedig fon-

CSALÁDI KÖRBE

AZ ÁTKELÉS RITUÁLÉJA UTÁN MÁR MINDENKI RÉSZESE A FORGATAGNAK

tos a szerepük: ők voltak hivatottak megvédeni a busókat a molesztálólóktól, és ők csináltak utat nekik a tömegben. Eredetileg a gyerekek öltöztek jankelének, de ma már a kicsik jobban szeretnének busóbőrbe bújni. Rajtuk kívül pár másik „maszkara” is megjelenik, akik

Eredetileg a gyerekek öltöztek jankelének, de ma már a kicsik jobban szeretnének busóbőrbe bújni.

bár hagyományosan nem részei a busójárásnak, de az idők során beszivárogtak az ünneplők közé.

A vonuló busókat több ezres tömeg övezi a menet két oldalán: a felvonulók közt lenni leírhatatlan érzés, visszagondolva is szinte ugyanolyan libabőrös vagyok, mint akkor.

Miközben halad a menet, a

„Bödönhajó-csoport” tagjai vízre bocsátják a farsangi koporsót. Ez eredetileg nem volt része a busójárásnak: egyike a turistacsalogató „extráknak”, amilyen az úgynevezett „kiszebáb” vasárnapi, máglyán történő elégetése is.

A helyiek szerint a fő attrakció a keddi farsangtemetés, amikor a telet jelképező koporsót elégetik egy hatalmas máglyán. Ekkorra a látogatók nagyjá már hazament, de ez nem is nekik szól, mert ez – ahogy itt tartják – igazi mohácsi virtus.

RÉPÁSY ZSOLT
EMBERI SORSOKKAL,
EMBERKÖZELI TÉMÁKKAL
FOGLALKOZÓ FOTÓGRÁFUS

KALANDOZÁS

A METEOROLÓGIA, A CSILLAGÁSZAT, AZ ÁSVÁNYOK,
A KÖZETEK ÉS A FOSSZÍLIÁK VILÁGÁBAN.

otthon is
elvégezhető
kísérletekkel

Készítsünk villámot, szivárványt, felhőt, napórát,
drágakövet, ősmaradványt és cseppkövet!

ÖTÖS GYERTYA

Április 29-én immár 5. alkalommal találkozunk majd a Millenáris D-csarnokában a terepi kutatók a nagyközönséggel a Felfedezők Napján. Lesz mit ünnepelnünk, hiszen az elmúlt években közel 20 000 látogató vett részt a Földgömb magazin fesztiválján: 126 előadás hangzott el, több mint 100 kiállító és kutató mutatta be eredményeit, mesélt élményeiről.

Idén a vízkincünk lesz majd a fókuszban, de ismét találkozhatnak az érdeklődők a Földgömb extrém utazóival, különleges kutatóival az egész napos családi programon. Bár a születésnap ídességet Nagy Balázssal, még a *Földgömb az Expedíciós Kutatásért Alapítvány* 5. születésnapján szeltük fel 2 évvel ezelőtt, idén ismét elővesszük az ötös gyertyát, hogy egy újabb tortát díszíthessen az 5. Felfedezők Napján!

Heiling Zsolt

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREINK ▾

E LAPSZÁMUNK MEGJELENÉSÉT TÁMOGATTÁK ▾

ALAPÍTVÁ: 1872

1142 BUDAPEST, ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÚTJA 125.
TELEFON: (1) 231-4040
FAX: (1) 231-4045
HONLAP: WWW.FOLDRAJZTARSASAG.HU
E-MAIL: INFO@FOLDRAJZTARSASAG.HU

ELNÖK: DR. GÁBRIS GYULA
AELNÖKÖK: DR. KOVÁCS ZOLTÁN
DR. MICHALKÓ GÁBOR
FŐTITKÁR: DR. MARI LÁSZLÓ
ÜGYVIVŐ: HEILING ZSOLT
TITKÁR: ERŐSS AGNES

SAKOSZTÁLYOK:
BIZTONSÁGFÖLDRAJZI ÉS GEOPOLITIKAI
SAKOSZTÁLY, EXPEDÍCIÓS SAKOSZTÁLY,
TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFÖLDRAJZI
SAKOSZTÁLY, HEGYMÁSZÓ-SAKOSZTÁLY,
OKTATÁS-MÓDSZERTANI SAKOSZTÁLY,
EGÉSZSÉGFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
TERMÉSZETFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
TÉRKEPÉSZETI SAKOSZTÁLY,
TURIZMUSFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
FÖLDRAJZTANÁRI SAKOSZTÁLY

TERÜLETI OSZTÁLYOK:
BAKONY-BALATON-VIDÉKI OSZTÁLY (VESZPRÉM)
BORSODI OSZTÁLY (MISKOLC)
DEBRECENI OSZTÁLY
DÉL-DUNANTÚLI OSZTÁLY (PÉCS)
DUNA-VÖLGYI OSZTÁLY (SZEKSZÁRD)
EGER-BÜKK-VIDÉKI OSZTÁLY
GYÖNGYÖS-MÁTRA-VIDÉKI OSZTÁLY
KISALFÖLDI OSZTÁLY (GYŐR)
KISKUNSAGI OSZTÁLY (KECSKEMÉT)
KÖZÉP-DUNANTÚLI OSZTÁLY (SZÉKESFEHÉRVÁR)
KÖRÖS-VIDÉKI OSZTÁLY (BÉKÉSCSABA)
NYIRSEGI OSZTÁLY (NYIREGyhÁZA)
NYUGAT-MAGYARORSZÁGI OSZTÁLY (SZOMBATHELY)
SZEDEDI OSZTÁLY
SZÉKELYFÖLDI OSZTÁLY (CSIKSZEREDA)
TOLNA MEGYEI OSZTÁLY (DOMBOVÁR)
ZALAI OSZTÁLY (NAGYKANIZSA)

KÖNYVTÁR ÉS GYŰJTEMÉNYEI:
1112 BUDAPEST, BUDAÓRSI ÚT 45.
TEL.: (06-1) 309-2600/1443
(2015. NOVEMBER 15-TŐL
HATÁROZATLAN IDEIG ZÁRVA TART.)

AZ ÉGGÖMBÖT TARTÓ ATLASZ A MAGYAR FÖLDRAJZI
TÁRSASÁG VÉDJEGYKÉNT BEJEGYZETT JELKEPE

LAPALAPÍTÓ (1929):
DR. MILLEKER REZSŐ

**AZ ÚJ SZOROZAT
ÚJRAINDÍTÓI (1999):**
DR. NEMERKÉNYI ANTAL
ÉS FARKAS PÉTER

1929–1933, FELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. MILLEKER REZSŐ

1934–1944, SZERKESZTŐK:
DR. BAKTAY ERVIN ÉS DR. KÉZ ANDOR

1999–2005, FŐSZERKESZTŐ: DR. NEMERKÉNYI ANTAL

2005–2006, FŐSZERKESZTŐ: DR. VOJNITS ANDRÁS

2006-TŐL FŐSZERKESZTŐ: DR. NAGY BALÁZS

KUBA
2017. január 21.

www.eupolisz.hu

HA UNOD AZ IPARI TURIZMUST!

TERMÉSZETJÁRÓ UTAZÁSOK, OUTDOOR TÚRÁK,
TREKKINGEK, KÖRUTAK AZ EGÉSZ VILÁGON.

Eupolisz Utazási Iroda

8200 Veszprém, Szeglethy u. 1. | +36/88/871728

Hatósági engedélyszám: U-000463

Fedezze fel a világot díjnyertes légitársaságunkkal

Együtt minden lehetséges. Próbálja ki a világ legjobb tengerpartjait, kalandozzon egzotikus helyeken vagy akár látogassa meg barátait! Repüljön több mint 150 desztinációnk egyikére szerte a világban.

qatarairways.hu

GOING PLACES TOGETHER